

PŘIVÍTEJME KONEC ROKU 1998 HISTORICKÝM OHLÉDNUTÍM

Nuže, ani jsme se nenadáli a jsou tu Vánoce a Nový rok. V našich domovech voní purpura, kapr od „Bastla“ čeří vodu ve vaně, obdivován zraky našich ratolestí, nic netuše, že se blíží jeho poslední den. Většina z nás jsme již obrazili místní krámy „U Kopřivů“, Karla Červenky a dalších, abychom naplnili očekávání našich nejbližších, ale hlavně dětí a pod stromeček jim rafinovaně nainstalovali dárky, překvapeně se tváříce, jak a kudy to všechno ten Ježíšek zařídil. Ti méně dochvilní mají ještě poslední šanci vzít útokem regály Makra a Globusu. Po štědrovečerním opakovaném menu se pak udiveně vzhlížíme v zrcadle, jak buď špatně ukazuje, nebo nám to snad tolik ujelo, a co udělat v příštích dnech, abychom opět dopnuli své poněkud těsnější kalhoty - případně sukně. Je to bohužel rituál každoročně stejný. Avšak rozzářené oči našich dětí budou tou nejlepší odměnou svátečních dní. No a hned abychom si připravili to nejlépe vymyšlené přání do Nového roku 1999. Vždyť podívejte se na ten letopočet! Tři devítky a zrovna za rok lámeme století. Co si tak přát? Jiného si asi bude přát spokojený úspěšný člověk, jiného ten, který přišel o zaměstnání a jiného babička z Roudníků, když zde zavřeli jediný krám. Co asi vymyslí náš nový starosta, aby probudil poněkud unavené Chabařovice posledních let? Přejme mu ty nejlepší nápady, vždyť jde o naše město.

U příležitosti nadcházejících dnů si mi starší připomeňme a mladším povězte, co vlastně v nadcházejících dnech slavíme, a jak to všechno vzniklo. Zrovna končí ADVENT - čili doba čtyřnedělí před Vánoce a přijdou Svátky Vánoční.

SVÁTKY VÁNOČNÍ

Vánoce jsou křesťanské svátky na památku narození Ježíše Krista. Zavedeny byly ve 4. století, místo pohanské slavnosti zimního slunovratu, t. j. počátku prodlužování denního světla.

Křesťanství je jedno ze tří světových náboženství vedle buddhismu a islámu. Vzniklo v polovině 1. století n. L. ve východních provinciích římské říše. Během vývoje se rozdělilo na tři hlavní větve: katolicismus, protestantismus, pravoslaví, řadu církví a množství sekt a denominací. Základním pramenem křesťanství je Nový zákon. Křesťanská morálka je souhrn mravních norem považovaných v křesťanském náboženství za nejvyšší a všelidské. Její podstata je láska k bližnímu. Mystickým základem křesťanství je Ježíš Kristus, jako ústřední postava Nového zákona (evangelií). Mýtus bohočlověka zrozeného z Panny Marie a vykupujícího mučednickou smrtí na kříži prvotní hřích lidstva. Všeobecně přijatý svátek narození Páně, čili svátek zrození Krista - „syna božského“ se slaví v katolické církvi 25. prosince každého roku.

Svátek narození Krista nepřišel ihned do soustavy křesťanského kultu. Teprve v roce 354 n. l. křesťanská církev oficiálně ustanovila svátek narození Krista. 6. ledna se pak slavilo „zjevení Páně“. Pro církev pak byl svátek Kristova narození obzvláště významným svátkem. Ježíš Kristus se narodil ve městě Betlémě v Jordánsku nedaleko Jeruzaléma v rodině tesaře Josefa a jeho ženy Marie, která počala zázračným způsobem z Ducha svatého. Město Betlém se také stalo základem výtvarného zobrazení křesťanské legendy o Kristově narození, v podobě jesliček. Zvyk stavět Betlém je doložen od 4. století v Itálii, kde v 17. století zlidověl. V českých zemích se rozšířil koncem 18. století. Rodičové, babičky a dědečkové asi vzpomenu svých mladých let, kdy se betlém stavěl na přineseném mechu z lesa. Dnes není problém si v době předvánoční betlém zakoupit v našich obchodech. V nadcházející sváteční dny se v chrámech a kostelech zdůrazňuje, že křesťan má povinnost následovat svým životem cestu Ježíše Krista. Je to cesta odříkání, pokory, cesta trpělivého nesení životních obtíží, čili „kříže“, podobně jako Ježíš Kristus nesl svůj těžký kříž na horu Golgotu.

I Vy možná navštívíte místní kostel v Chabařovicích, pokud jste tak již neučinili při příležitosti adventního koncertu. V době před psaním těchto řádek jsem byl svědkem přípravy kostela na zvládnutí vánočních návštěv. Přípravu zajišťovala, tak jako obvykle, paní Křížová

s dalšími pomocníky. Protože návštěva kostela případně s návštěvou pozůstalých na hřbitově patří k atmosféře Vánočních svátků, připomeňme některé údaje o kostele v Chabařovicích a Roudníkách, ale i o kostelech okolních.

KOSTEL (všeobecně)

Kostely se začaly budovat od 4. století pro veřejné křesťanské bohoslužby, nahrazující křesťanské bohoslužby v soukromých domech, synagogách a jiných, k tomu určených, stavbách. V našich podmínkách málokterá z okolních vesnic měla svůj vlastní kostel, a tak se původně chodilo do kostela sousedních Roudníků. Teprve v 18. století byly v již neexistujících Vyklčicích a Lochočicích postaveny kaple.

KOSTEL V ROUDNÍKÁCH

O kostele v Roudníkách jsem již psal ve 2. čísle Chabařovických novin, tak jenom připomeňme, že místní kostel sv. Václava byl původně románský a pochází z druhé poloviny 14. století. Současná podoba kostela je ve slohu gotickém, a to po přestavbě z roku 1711. Významný je jeho oltář, kdy v roce 1966 při restaurátorských pracích bylo zjištěno, že dveře, které uzavírají prostor za hlavním oltářem v kněžišti kostela skrývají pod svrchním nátěrem napodobujícím mramorování, pozdně gotickou malbu. Malby pocházejí z poloviny 15. století a zobrazují scénu umučení sv. Šebestiána a upálení Jana Husa na kostnické hranici. Tato malba je patrně nejstarším vyobrazením Mistra Jana Husa. V současné době je památka majetkem římsko - katolické církve a je uložena v Muzeu města Ústí nad Labem. Muzeum ji příležitostně zapůjčuje pro výstavní účely. Samotný kostel sv. Václava v Roudníkách byl prohlášen za státní kulturní památku.

KOSTELY A KAPLE V CHABAŘOVICÍCH

V Chabařovicích byly dva kostely a několik kapliček: kostel katolický nebo také kostel Narození Panny Marie, který stojí na náměstí a kostel evangelický, který byl v roce 1987 při demolici odstřelen.

Dále se v Chabařovicích nachází hřbitovní kaple sv. Michaela z roku 1611 a kaple sv. Jana Křtitele z roku 1765, přestavěna v roce 1823, o které jsem psal již ve 3. čísle Chabařovických novin.

KOSTEL NAROZENÍ PANNY MARIE V CHABAŘOVICÍCH

Roku 1352 se v seznamu farních kostelů pražské arcidiecéze pořízeném pro potřeby evidence výše platby tzv. papežského desátku, objevuje v ústeckém děkanátě také ves Kagrnitz, jejíž kostel má platit půlroční desátek ve výši 15 grošů. Jedná se asi o první písemnou zprávu o kostele v Chabařovicích. Místo kostela, který dnes jako jediný stojí zhruba ve středu rozlehlého podélného náměstí v Chabařovicích je prvně připomínáno se svojí původní stavbou již v roce 1352. Kostel byl jako farní zasvěcen P. Marii. Do chabařovické farnosti dále patřil Přestanov a Unčín. V sousedství bývala farnost ve Všebořicích (Chrám sv. Mikuláše), dále pak v dávno zaniklé osadě Koleč u Předlic (sv. Vavřince), v Roudníkách (sv. Václava) a Chlumci (sv. Gotharda). Již v roce 1600 dominantu náměstí v Chabařovicích tvořil kostel. Mírně stranou, severně od jeho vysoké věže s hranatou střechou stála dřevěná zvonice a kolem ní byl hřbitov. V sousedství kostela opět na stejném místě jako dnes, stála fara. Při požáru 11. srpna 1572, který vznikl v kovárně na horním náměstí shořel kostel i s farou, která byla ze dřeva. Nová fara byla postavena v letech 1573 - 1574 jako jednopatrová kamenná budova. Část vrchnostenské půdy v Chabařovicích sloužila jako tzv. kostelní léno k výživě a hmotnému vybavení kostela a fary.

Velmi potřebná rekonstrukce a obnova kostela byla zahájena roku 1609 stavbou nových varhan. Postavil je varhanář Georg Jenecker z Eilenburgu v Sasku. V roce 1612 byla zahájena přestavba kostelní věže. Tato přestavba byla původně plánovaná už v roce 1570,

protože stará dřevěná zvonice byla tehdy velmi poškozena, ale požár roku 1572 oddálil tento úmysl o jednu generaci. Kostelní střecha byla v havarijním stavu a zvonici hrozilo zborcení. Kostel proto dostal novou střechu a ještě během této opravy byl v úterý 19. června s náležitou slávou položen základní kámen nové věže na západní straně kostela. Po dvou letech 9. srpna 1614 byly na novostavbu zavěšeny dosavadní zvony a stará zvonice stržena. V roce 1697 po předchozí vichřici vypukl v Chabařovicích další velký požár, který m. j. zničil kostel včetně oltářů, kazatelny, varhan, jejichž píšťaly byly zcela roztaveny. Sousední fara zůstala jako zázrakem zachována. V létě 1699 byla zahájena stavba kostela od základů. Slavnostní položení základního kamene provedl 2. července hrabě Kolovrat Krakovský, který věnoval většinu stavebního materiálu. Jako stavitel byl vybrán mistr Johann Hanke z Varvažova. Polovinu sumy nákladů uhradil sám hrabě, druhou pak Michael Ignác Schmiedt, farář v Chlumci, Chabařovicích, Hrbovicích a v Předlicích. Zpráva o tom je vytesána v kamenné desce při levém boku stěny u vchodu do kostela, kde si ji můžete i dnes přečíst. Stavělo se přes dva roky a teprve v srpnu 1701 byl kostel za přítomnosti hraběte vysvěcen. Šlo o poměrně jednoduchou barokní trojlodní stavbu s velmi skromným vnitřním vybavením. Hlavní oltář s obrazem Narození Panny Marie od Petra Brandla věnovala hraběcí rodina z Chlumce. Křížový oltář nechal pořídit na své náklady farář Schmiedt, oltář sv. Barbory byl postaven až roku 1719. Uvedený farář nechal rovněž odlít z kovu zvonů roztavených při požáru tři nové zvony u zvonáře Johanna Balthasara Crommelia v Ústí n. L. Farář Michael Schmiedt, který se takto výrazně podílel na vybavení kostela jak ho známe přibližně ze současné podoby, zemřel 16. února 1716.

Předlice a Hrbovice byly roku 1788 „přifařeny“ k Chabařovicím, Podhoří a samotný kostel sv. Vavřince ze zaniklé osady Koleč k Chlumci.

Další úpravy katolického kostela byly provedeny v letech 1872 - 1873 přestavbou věže, neboť vzhled i stavba věže byly značně narušeny předcházejícími požáry, a proto bylo rozhodnuto o celkové renovaci a zvýšení věže. Podle plánu stavitele F. Leinwebera byla věž zvýšena o 8 m, zakryta břidličnou střechou a byly na ni osazeny nové věžní hodiny, které daroval hrabě Westphalen z Chlumce. Další osud kostela poznamenaly i válečné události, když v roce 1917 v rámci nuceného zabavování barevných kovů byly odevzdány všechny zvony katolického i evangelického kostela. V průběhu dalších let opravy kostela nijak výrazně jeho vzhled nezměnily a byly spíše charakteru udržovacího. V letech 1996 - 1997 byla provedena rozsáhlá rekonstrukce kostela s obnovou fasády, opravou oken a dále byla provedena výměna střešní krytiny kostela.

EVANGELICKÝ KOSTEL

Koncem 19. století zapustilo kořeny v pohraničních oblastech Čech protestantské hnutí, které posílilo postavení evangelické církve. Vůdcem hnutí na Ústecku se stal JUDr. Anton Eisenkolb z Chabařovic. První bohoslužba se uskutečnila přesně před sto lety - na Vánoce roku 1898. V Chabařovicích byla zřízena samostatná kazatelská stanice a byl jmenován přípravný výbor pro postavení kostela. Na místě původní zástavby v horní části náměstí byly 31. 5. 1899 položeny základy nového evangelického kostela. Kostel byl postaven podle plánu drážďanského architekta Waldemara Kindlera, přičemž hlavní stavbu řídil stavitel Johann Benesch. Kostel byl dokončen a slavnostně vysvěcen 14. 7. 1901. K osamostatnění místní evangelické obce pak došlo 15. 11. 1908, kdy byl jmenován první farář, kterým se stal vikář Martin Schreiber. Po II. světové válce byla péče o vzhled kostela zanedbávána, až se z něho stal objekt ohrožující bezpečnost okolí. Protože se nedostávalo finančních prostředků na jeho udržení, ale především v souvislosti s původně plánovanou likvidací Chabařovic, byl kostel dne 23. 5. 1987 odstřelen.